

Vanemlusprogrammi “Imelised aastad” elluviimine Eestis

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

SOTSIAALMINISTEERIUM

JUSTIITSMINISTEERIUM

2014

2017

Vanemlus-
program-
mide
võrdlev
analüüs

Grupijuhtide
1. väljaõpe
(vene k.)

Materjalide
tõlkimine eesti
keelde

Grupijuhtide
2. väljaõpe
(eesti k.)

Jätkukoolituse
väljaõpe
grupijuhtidele

Programmi visiooni
koostamine
2018. -2022. a.

Esimesed
lapsevanemate
grupid (vene k.)

Esimesed
lapsevanemate
grupid (eesti k.)

Esimesed
jätkuprogrammi
grupid (eesti ja vene
k.)

Programmi gruppide korraldamine eesti ja vene keeles koostöös KOV-idega

Mõju-uuringu
alustamine

Programmi
kulude-tulude
analüüs

Vanemluse
teemal
rahvastiku
uuring

Mõju-
uuringute
kokkuvõte

Grupijuhtide supervisioonide, täiendkoolituste ja kovisioonide korraldamine

Programmi piloteerimine 2014. – 2016. aasta

„Riskilaste ja noorte“ programmi raames Euroopa majanduspiirkonna toetuste abil elluviidav vanemlusprogrammi pilootprojekt viidi läbi 2013. - 2017. a.

2013 a. nov. – 2014 a. veebr.

- Vanemlusprogrammide Triple P ja Incredible Years süsteemide võrdlev analüüs
 - *Incredible Years Basic seeria programmidest soovitame täpsemalt kaaluda alaprogrammi Preschool Basic Program (nimetatud ka Early Years Basic) rakendamist.*

2014 a.

- Läbirääkimised ja koostöö algus vanemlusprogrammi “Imelised aastad” autoriga

Programmide autor:

Ameerika psühholoog, Washingtoni Ülikooli professor Carolyn Webster Stratton

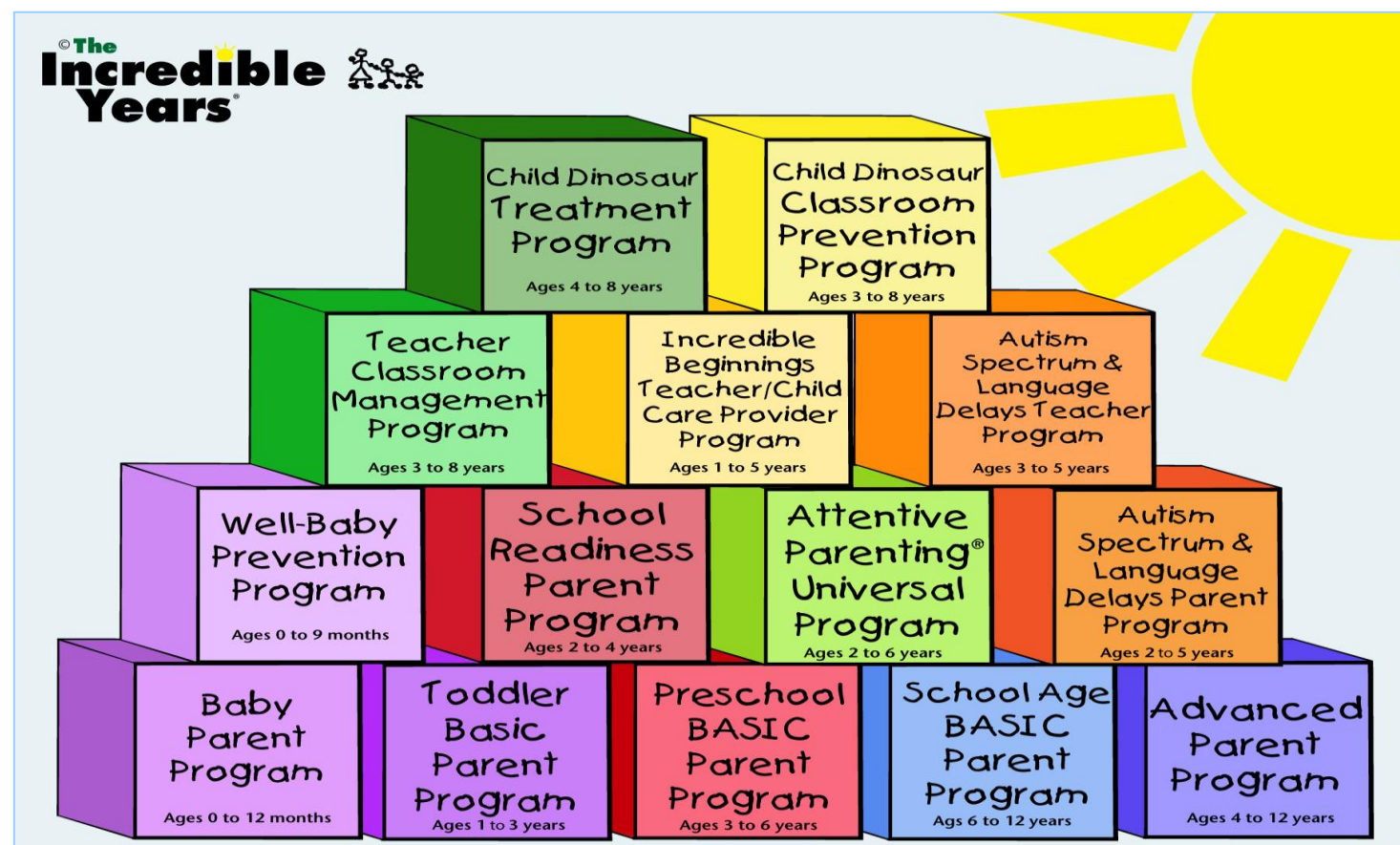
Probleem:

Agressiooni esinemissagedus lastel on oluliselt tõusnud, üha noorem iga lastest saab käitumishäire diagnoosi
(Hawkins, Catalano & Miller, 1992).

Pikaajaline eesmärk:

Vähendada laste ja noorte agressiivset ja antisotsiaalset käitumist, sõltuvusainete tarvitamist, koolist välja langemist

Kui lapsed käituvad halvasti on lisaks lastele vajalik muuta ka lastevanemate käitumist.

PÕHIPROGRAMM (Preschool Basic Parent Program), 3-8 aastaste laste vanematele

- Vanemlike oskuste suurendamine
- Vanema ja lapse suhte parandamine
- Laste eneseregulatsiooni ja sotsiaalsete oskuste arendamine
- Laste käitumisprobleemide vähendamine või ennetamine

JÄTKUPROGRAMM (Advanced Parent Program), 4-12 aastaste laste vanematele

- Vanemlike oskuste suurendamine
- Vanemate omavahelise suhte parandamine
- Eneseregulatsiooni ja sotsiaalsete oskuste arendamine
- Vanema stressi ja laste käitumisprobleemide vähendamine või ennetamine

Programmi pikaaegsed mõjud

(rahvusvaheliste uuringute järelduste põhjal)

MÕJU LASTELE

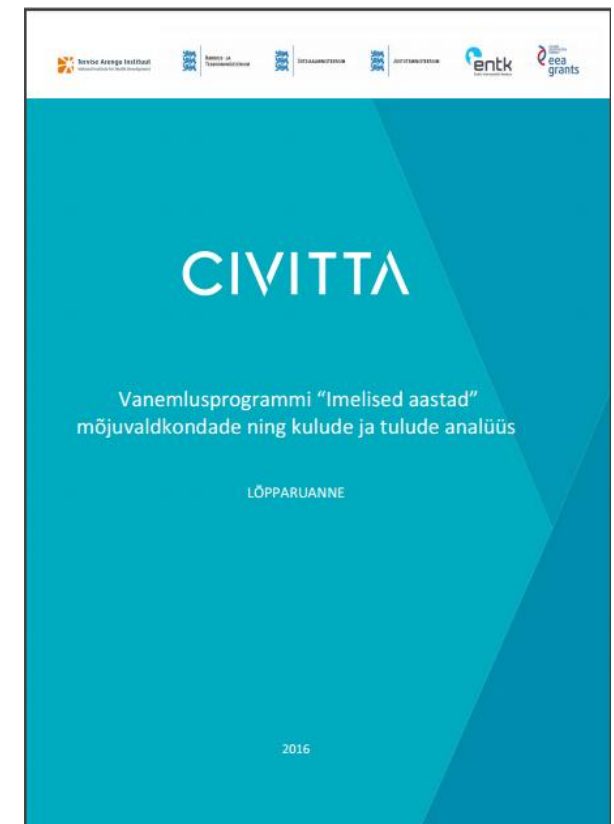
- Paremad sotsiaalsed oskused
- Parem vaimne tervis, vähem käitumishäireid ning seotud teenuste kasutamist
- Parem koolivalmidus, vähem eripedagoogika teenuste kasutamist
- Edukam kesk- ja kõrghariduse omandamine
- Vähem sõltuvusainete tarvitamist
- Suurem tööviljakus, kõrgemad sissetulekud ja vähem töötust
- Vähem õigusrikkumisi, vangistust ning süsteemiga seotud teenuste kasutamist

MÕJU VANEMATELE

- Parem vaimne tervis, vähem stressi ja depressiooni ning seotud teenuste kasutamist
- Vähem laste kuritarvitamist, hooletusse jätmist ning partneritevahelist vägivalda

Kulude-tulude analüüsi mudelisse on arvestatud pikaajagsed mõjud, kui lapseas kujunevad välja käitumisprobleemid:

- ✓ hariduslik edasijõudmine: õpingute katkestamise kulud: sissetulek, maksud, tervisekapital jm
- ✓ kriminaalne aktiivsus : kuriteo kontrolli- ja tagajärjekulud
- ✓ edukus tööturul : töötutoetus, töötukindlustushüvitis
- ✓ käitumisprobleemidest tulenevad pikaajalised muutused tervishoiu- ja sotsiaalteenuste kasutamises
- ✓ lapsevanemale avalduvad mõjud (stress, depressioon, tööviljakus jm).

Programmi piloteerimine 2014. – 2017. aasta

Vanemlusprogrammi grupijuhid

- *Põhiprogramm* - grupijuhtide **2 väljaõpet**
 - vene keeles **15** grupijuhti (2014)
 - eesti keeles **17** grupijuhti (2015)

Hariduslik taust: psühholoogia, psühhoteraapia, pedagoogika, sotsiaaltöö

- Supervisioonid (10) + Skype-konsultatsioonid (2) + kovisioonid (3)
- *Jätkuprogramm* - grupijuhtide väljaõpe (2016)
 - neile, kes on koolitanud põhiprogrammi gruppe

Programmi materjalid

- Raamat lapsevanematele

“Imelised aastad. Juhend 2-8 aastaste laste vanematele.”

- Manuaalid grupijuhtidele
- DVD-d koolitusteks

Koostöö KOV-idega pilootprojektis

Põhikoolitused:

- I etapp – II etapp – Tallinn, Tapa, Narva
- III etapp – IV etapp – Pärnu, Tallinn, Tartu, Võru, Kohtla-Järve
- V etapp - Haljala, Viljandi, Orissaare, Keila, Kuressaare, Kohila, Saku, Tamsalu, Põltsamaa, Võru vald, Antsla, Võhma, Narva, Sillamäe, Tapa, Kunda
- Tallinn alustas vanemlusprogrammiga oma eelarvest

Jätkukoolitused:

- VI etapp – Tallinn, Tartu, Narva

Kokku toimus koostöö 21 KOV-iga

Lapsevanemate grupe :

- eesti keeles – 27 gruppi
- vene keeles – 25 gruppi

Kokku 52 gruppi

“Imelised aastad” vanemlusprogrammi sihtgrupp ja sisu

Põhi- ja jätkuprogrammi sihtgrupp:

- ✓ Kõik vanemad, kellel on 3 – 8 aastased lapsed. Jätkuprogramm kuni 12 a. laste vanematele.
- ✓ Käitumisprobleemide ja tähelepanuhäiretega 3 – 8-aastaste laste vanemad (kuni 12 a.)
- ✓ Vanemad, kelle puhul risk lapsi halvasti kohelda või hooletusse jätta
- ✓ Kasuvanemad

Teemad:

- ✓ lapse arendamine mängu abil
- ✓ lapse julgustamine ja kiitmine
- ✓ lapse empaatiavõime kasvatamine
- ✓ lapsele piiride ja reeglite seadmine
- ✓ konfliktide lahendamise meetodid
- ✓ stressiga toimetuleku viisid

“Imelised aastad” vanemlusprogrammi ülesehitus ja sisu

Meetodid: miniloengud, arutelud (videomaterjalide põhjal), grupitööd, koduülesanded, grupijuhtide personaalsed kontaktivõtmised osalejatega

Osalejad: kuni 14 lapsevanemat ühes grupis (7 peret)

Läbiviijad: 2 IA väljaõppe saanud grupijuhti

Aeg: 1 kord nädalas 2-2,5 tundi, 18-16 sessiooni (4 - 4,5 kuud)

Gruppide komplekteerimine:

KOV lastekaitse töötaja koos IA grupijuhtidega

Lisateenused koolituste ajal:

- ✓ lastehoid
- ✓ toitlustus
- ✓ transport koolitustele

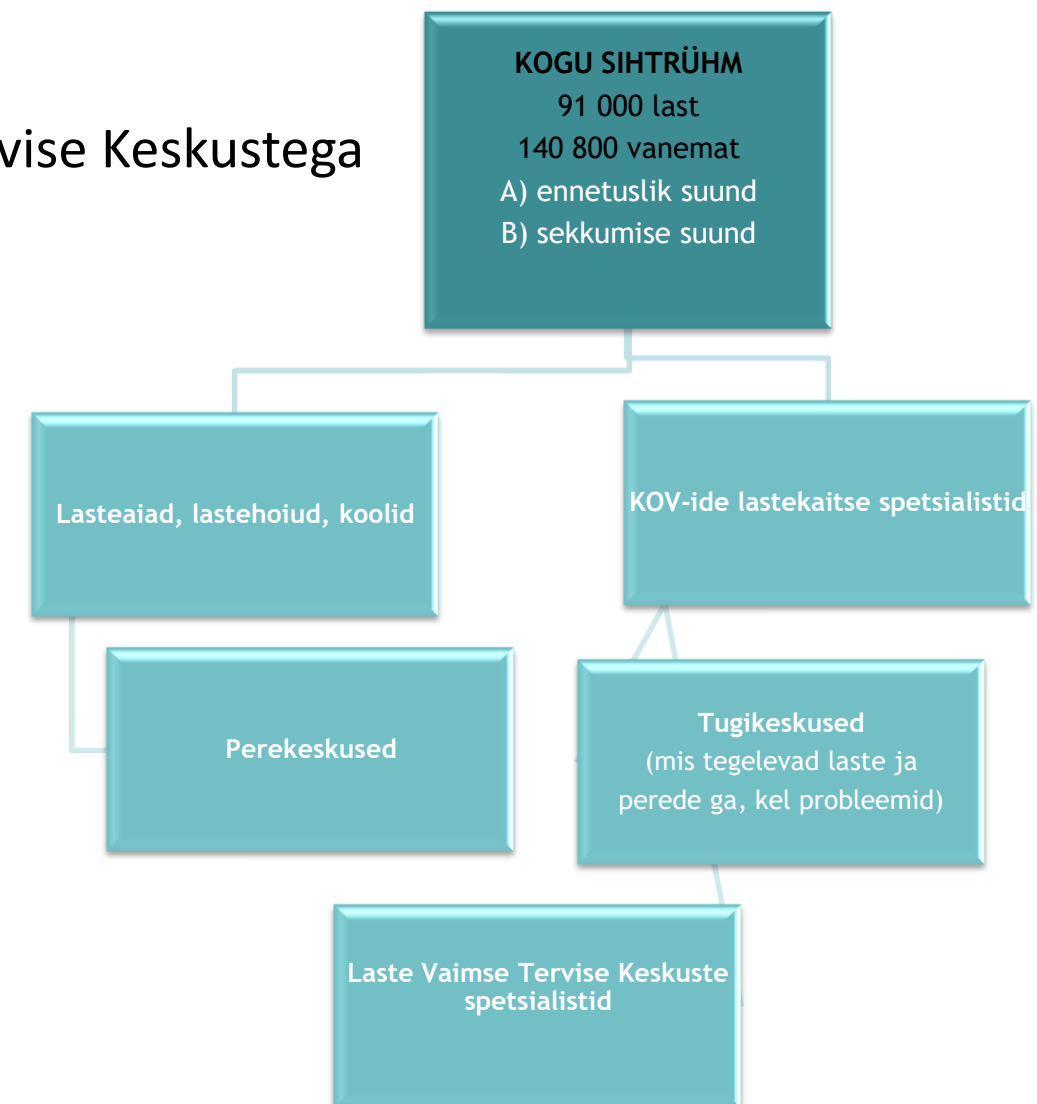

“Imelised aastad” vanemlusprogrammi rakendamise jätkamine peale pilootprojekti

- ✓ Rakendamist jätkatakse kahel suunal: ennetuslikul ja sekkumise suunal.
 - ✓ Koostöös kohalike omavalitsustega
 - ✓ Lisandub koostöös Laste ja Noorte Vaimse Tervise Keskustega

- ✓ TAI vastutus ja ülesanded:
 - ✓ Grupijuhtide supervisioonide ja väljaõpete korraldamine
 - ✓ Programmide materjalide tellimine
 - ✓ Mõju-uuringute läbiviimine

- ✓ KOV-ide vastutus ja ülesanded:
 - ✓ Gruppide korraldamine (lapsehoid, toitlustus, grupijuhtide tasu)

Jõudu vanemlusprogrammi kasvatamisel!